

Hatalmas, színes kép a terem közepén. A felszabadítás és annak eredményeként kibontakozó új életünk allegóriája. Domború alakra festették, szinte élje lép a látogatónak. Ez a kép, és mellette az Alkotmány első paragrafusának szövege adja meg a vezető gondolatot: »A nagy Szovjetunió fegyveres ereje felszabadította országunkat a fasiszta iga alól, szétzúzta a földesurak és nagytőkések népellenes államhatálmát, megnyitotta dolgozó népünk előtt a demokratikus fejlődés útját...« A megva ósult eredményeket, az alapvető változásokat fejezi ki és a további fejlődés útját jelöli meg Alkotmányunk s ugyanazt szemlélteti dokumentációs anyaggal a Fővárosi Tanács kiállítása az Alkotmány születésének harmadik évfordulója alkalmából a Nemzeti Szalonban.

»A Magyar Népköztársaság a munkások és dolgozó parasztok állama — olvassuk az első felíratát s alatta az Országgyűlés összetételének adatai: 45.55 százalék munkás, 26.97 százalék paraszt, 21.12 százalék értelmiségi, 6.36 százalék egyéb. Összehasonlításként ott van a horthysta parlament kerestetszete is: 29 százalék földbirtokos, 13 százalék ügyvéd, 40 százalék tőkés, 6.8 százalék pap, 6.5 százalék tisztviselő és 4.7 százalék egyéb. Fent a mai képviselők közül néhányának az arcképe, alatta díszmagyarban az 1920-as ellenforradalmi kormány.

— Micsoda figuráktól — mondja egy fiatal hadnagy, a néphadsereg tisztje s nevetve mutatja az egykorú felvételt bajtársának. Az is mosolyog előbb, de aztán elkomolyodik, elke-morodik s összehúzott szemekkel mustrálja a néhai urakat.

Kisérteljárás

Tényleg, nem tudja az ember, nevéssen-e, bosszankodják-e láttukon. Kisérteljárás az, ami a »Társaság« című lap oldalairól, grófi esküvők, gardenparty felvételeiről riogatja a szemlélőt s önkéntelenül arra gondolunk, vajjon ha valami csoda folytán megelevenednének, miféle társalgásnak lennének a fültanú, mi volna a téma?

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Szerző:

Cím:

**A RÉGI ÉS AZ ÚJ VILÁG
A FŐVÁROS ALKOTMÁNY-KIÁLLÍTÁSÁN**

*Magy. Nemzet 1952
VII. 24.*

(Hely)

(Idő)

De nincs szükség csodára, beszélnek ők, csak el kell olvasni a »társaság« tagjainak néhány levelét. Ott vannak a képek közelében, felnagyított fotókópiában. Elsőtől az utolsó betűig végigolvassa a közönség, megéri a fáradságot, eredeti »zamatában« adia a kort. »József Kir. Herceg Tábornagy Úr Offensége uradalmainak és javainak központi hivatala« szerkesztette 1936. január 27-én az első. Szendy Károly polgármester a címzett. A fenséges epistola így hangzik: »József Kir. Herceg Tábornagy Úr Offensége megbizni méltóztatott, hogy Dr. Hofhauser Margit iránt tanúsított kegyes jóindulatodért O Kir Fensége halás köszönetét tolmácsoljam. Ezen magas megbízatásomnak ezennel eleget téve, kérek Méltóságos Uram, fogadd kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, mellyel maradok igaz híved: Schramm.«

Ekként nyugtázza Budapest első polgárának kegyes szolgálátát a királyi protektor s lássuk, mit nyugtáz a »Ministerelnökség?« Ez a szó áll felül szép, komoly, fekete betűkkel, »z« nélkül. Kíváncsian olvassuk, elvégre, ha »Offensége« meg is engedhetie magának, hogy gyámolítja érdekében, tehát privát ügyben tett közszolgálatért mondasson köszönetet az ő Schrammjával — a »Ministerelnökség« az egészen más.

Egy miniszterelnökség, az ország legfőbb hivatala, bizonyára nem levelez holmi protekció-ügyben. És nem hisszük, hogy az olvasók közül egy is ki tudná előre találni, mit köszön meg a »Ministerelnökség«. Olvassuk hát: »Méltóságos Uram! Igen tisztelt Barátom! Az Altalad részemre engedélyezett Hullámfürdő szabadjegyet megkaptam s engedj meg, hogy ezért leghátsabb köszönetemet fejezzem ki. Fogadd őszinte tiszteletem nyilvánítását, mellyel maradok mindenkor készséges híved: Dulin Elek min. osztálytanácsos.«

Főpapi segédlet a városházán

Es ha már ilyen országos jelentőségű közügyben hallatja szavát a »Ministerelnökség«,

lássuk, mit köszön meg a M. Kir. Honvédelmi Minisztérium a polgármesterek. A honi hadügyek legmagasabb cégfeliratával ellátott levél következik ugyanis és kétszer kell elolvasni, mert aki csak egyszer olvassa el, nem hisz a szemének. Íme a levél: »Méltóságos Uram! Kedves Barátom! Sietek forró köszönetet mondani MÉLTÓSÁGODNAK a Romszauer Magda érdekében írt soraim kegyes fogadásáért. Berkes rokonom

érdekében is nagyon kérném) kegyes jószágodat! Az Ur legdúsabb áldásait esdemelemes nagy Lelkedre! És drága szép családodra! MÉLTÓSÁGODNAK teljes odaadással: Hász István tábóri püspök.« 1936-ból valók a levelek, de úgy hatnak az olvasóra, mint-ha közéletünk diluviális korának hangját hallaná. Onkén-telenül mai levelekre gondol a látogató, levelek százaira, amelyek napvilágot látnak a mai magyar sajtóban, s amelyeknek íróit a tehetség »protezsálta«, s akiknek érvényesüléséhez a munka biztosított szabadjegyet. S hogy ez a korszak bekövetkezett, hogy ma a városházán sem kell főpapi segédlet, az köszönhető többek közt annak az új szellemnek is, amit a tanácsválasztás véglegesített. A levelek fölött a tanácsválasztás képei emlékeztetnek a nagy eseményre és arra, hogy míg Szendy »öméltósága« megválasztatása idején a főváros lakosságának csak 27.6 százaléka rendelkezett szavazati joggal, addig a tanácsválasztás idején 77.83 volt a százalék száma.

Sok másan kívül ez is hozzájárult ahhoz, hogy hazánk »Urak országából« dolgozók hazájá lett, amint azt a kiállítás II. termének vezető felirata hirdeti és anyaga dokumentálja. Es itt elsőnek újból az elképedés érzése lesz úrrá a nézőn. Újból azt érzi, mintha

Osztálvozás

408

Hely: *Keureti Szabón*

Idő: *" 1952 "*

Személy:

Helyszám:

valami régi-regi, történelmi-előtti korszak megkövült emlékei közt járna, amik ásatások során bukkantak fel s amiket csak azért lehet elfogadni, mert kétségbevonhatatlanul hitteles írott bizonyítékok tanúsítják. Pedig még tíz éve sincs, hogy ezt a kort elsöpörte a történelem fordulata.

Nagykovácsi Milenkó és Madarász Mária

Az akkori jövedelemmegoszlásról beszél egy kimutatás. Eszerint a nemzet 43 százalékát kitevő proletárság a nemzeti jövedelem 23 százalékát »élvezte« s ugyanakkor a 3 százaléki tőkés 26 százalékot vágott zsebre. Hogy ez mit jelent, arról Chorin Ferenc, Aschner Lipót és a többiek szédületes jövedelmének, vagyónának, az egyház, a papság gazdagságának a táai beszélnek. Es ilyenfajta példák: 1920-ban a BESZKART vezérigazgatójának illetménye 64.000 pengő volt, ehhez járult 22.500 pengős alpolgármesteri nyugdíja, s 22.928 pengő egyéb címen kapott juttatás. Ugyanekkor a BESZKART-kalauzok havi fizetése 110 pengő volt s hogy a vezérigazgató urat közkötelességek valamiképp nyomorba ne taszítsák, a jövedelmel után kivettett 23.800 pengős adót a vállalat fizette.

moló cédula a falon. A Hungaria Szövetségben állították ki s Madarász Mária munkásnő jövedelmét dokumentálják. Azon a héten, amelyről a cédula anyagilag »kiértékeli« munkáját, 63 órát dolgozott Madarász Mária. Ezért kezeihez kifizettetett 11 pengő 84 fillér, azaz Egy darab tizes, Egy darab I pengős és 84 fillér. Ugyanazon a héten Nagykovácsi Milenkó, a Kosuth Lajos-utcai kereskedő — saját bevallása szerint — 19.655 pengőt keresett, azaz egyezerkilencszázhatvanöt darab tizest. Hogy a hétnek hány óráját töltötte dologban, arról nincs adat, de munkáját a kor 1965 Madarász Mária munkájával ítélte egyenértékűnek. A mérleg egyik serpenyőjében 1 darab Milenkó és a másikban közel 2000 Madarász Mária... Hat fényképfelvétel szemlélteti ezt a társadalmi egyensúlyt. Kép egy főúri ceremóniáról, főpapok lakomájáról, ezüstsíkos testőrök csillogó pompájáról, s aiatla ugyancsak három képen a munkásnyomor megrendítő, némán vádoló színlíciáit.

Füledt a levegő itt, jólesik elfordulni tőle s felszabadultan, örömmel, táguló tüdővel belélegzeni azt, amit »A dolgozók hazája« nyújt. Egbeszökö olajfűrótorony, gabonakévéktől roskadozó teherautók a napiényes mezőn, új gyárépületek, világos, tiszta, egészséges műhelyek, új munkásházák, új lakások. Felemelő, lelkesítő, szívet megdobogtató képek sorozata dokumentálja, hogyan váltik hazánk az ötéves terv nyomán a vas- és acél országává.

A múlt, a jelen, a jövő egymás mellé állított sok-sok dokumentuma érzékletesen, élvezetesen, jól mutatja be az Alkotmány szellemében végbe ment egyszerű fejlődést s új életünk egyszerű, megragadó távlatait.